

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Kansainvälisen kaupan koulutusohjelma / Venäjän kauppa

Julia Vihrova

PYHIINVAELLUSOPAS VENÄJÄLLE OMATOIMISESTI MATKUSTAVILLE

2013

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 OPPAAN TARKOITUS	6
2 KRISTINUSKON TULO VENÄJÄLLE	8
2.1 Kiovan alueen asukkaiden kristinuskoon kastaminen	8
2.2 Kristinuskon omaksumisen tärkeys Venäjälle	8
3 LUOSTARILAITOKSEN SYNTYMINEN	9
3.1 Luostarielämä	9
3.2 Asketismi	11
3.3 Munkiksi ja nunnaksi vihkiminen	11
4 PYHIINVAELLUS	12
4.1 Pyhiinvaellusten vaikutus eurooppalaisuuteen	13
4.2 Eri uskontojen pyhiinvaelluskohteita	15
4.3 Pyhiinvaelluksen merkitys ortodoksisessa elämässä	17
5 PYHIINVAELLUSTURISMI	17
5.1 Pyhiinvaelluksen ja uskonnollisen matkailun eroavaisuudet	18
5.1 Pyhiinvaelluksen suosio Venäjällä	19
6 VENÄJÄN LUOSTARIT	20
6.1 Valamo – Kristuksen kirkastumisen luostari	20
6.1.1 Luostarin vaiherikas historia	21
6.1.2 Valamon luostarin nykyaika	22
6.1.3 Matkareitti Valamon luostariin	23
6.2 Svjato-Troitskaja Sergieva lavra	24
6.2.1 Luostarin historia ja nykyaika	24
6.2.2 Majoittuminen luostarissa	26
6.2.3 Matkareitti Troitse-Sergieva lavraan	27
6.3 Pyhän Kolminaisuuden Serafimin Divejevon luostari	27

6.3.1 Luostarin vaihtoehtoiset majoitusmahdollisuudet	29
6.3.2 Matkareitti luostariin	30
6.4 Pukeutuminen ja käyttäytyminen luostarialueella	31
7 MATKUSTUSASIAKIRJAT	32
7.1 Viisumi	32
7.2 Passi	33
7.3 Maahantulokortti	33
7.4 Tullimääräykset	34
7.5 Valuutta ja rahan vaihtaminen	34
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	35
LÄHTEET	37

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Kansainvälinen kauppa

VIHROVA, JULIA	Pyhiinvaellusopas Venäjälle omatoimisesti matkustaville
Opinnäytetyö	40 sivua
Työn ohjaaja	Soili Lehto-Kylmänen
Toukokuu 2013	
Avainsanat	Pyhiinvaellukset, pyhiinvaeltajat, omatoimimatkailu, Venäjän luostarit, matkustusasiakirjat

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa Venäjälle omatoimisesti matkustaville pyhiinvaeltajille, informatiivinen ja käytännöllinen opas. Työtä voivat hyödyntää myös esimerkiksi matkatoimistot, koululaitokset ja seurakunnat.

Oppaassa on kerrottu kristinuskosta, luostarilaitoksen synnystä ja pyhiinvaelluksen taustoista, historiasta ja siihen liittyvästä termistöstä. Työhön on valittu kolme Venäjän luostaria: Valamo – Kristuksen kirkastumisen luostari, Pyhän kolminaisuuden Sergievin luostari ja Pyhän Kolminaisuuden Serafimin Divejevon luostari. Työssä on kerrottu luostarien historiasta, nykyajasta, matkareiteistä ja majoittumisesta. Matkustamisessa ja majoittumisessa on pyritty ottamaan huomioon helppous ja taloudellisuus.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on käytetty pääasiassa kirjoituspöytätyömenetelmää. Pohjatietona on osittain käytetty kirjoittajan omakohtaista kokemusta ja tietämystä aiheesta. Lähdemateriaalina on käytetty alan kirjallisuutta, sähköisiä lähteitä ja artikkeleita. Tekstin asiasisältö on tarkastutettu ortodoksisen uskonnon papistolta.

Pyhiinvaellus ja pyhiinvaelluskohteiden suosio on kasvussa niin Suomessa, kuin Venäjällä. Pyhiinvaelluskohteisiin erikoistuneita matkatoimistoja ja internetsivustoja syntyy koko ajan enemmän. Pyhiinvaellukseen liittyvää tietoa on saatavilla paljon. Oppaaseen on pyritty kokoamaan tarkoituksensa nähden olennaisinta ja hyödyllistä tietoa liittyen luostari-kohteisiin matkustamiseen, majoittumiseen ja muuhun luostarielämään.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

International Trade

VIHROVA, JULIA

Pilgrim's Guide to Russia for Independent Travellers

Bachelor's Thesis

40 pages

Supervisor

Soili Lehto-Kylmänen, Senior Lecturer

May 2013

Keywords

Pilgrimages, pilgrims, independent traveling, the Russian monasteries, travel documents

The aim of this thesis was to produce informative and practical guide for pilgrims who are traveling independently to Russia. Travel agencies, schools, and congregations, for example, can take advantage of this work.

The guide discusses Christianity, the birth of monasticism and pilgrimages background, history, and terminology of these subjects. Three Russian monasteries have been selected to this work: Valaam - Monastery of the Transfiguration of Christ, Holy Trinity Sergius Monastery, and the Holy Trinity Serafim Divejevo Monastery. This thesis discusses monastic history, contemporary life in monasteries, itineraries, and the accommodation possibilities. When referring to accommodation and travelling, special attention is paid to simplicity and cost efficiency.

Desk research is the main research method used in this study. Author's personal experience and knowledge about this subject was used partly as ground information. The sources were obtained from written and electronic sources and articles. The substance of the text audited by the Orthodox religious clergy.

The popularity of pilgrimage destinations is growing both in Finland and in Russia. New travel agencies and internet websites specialized in pilgrimage destinations are established at growing rate. There is a lot of available information about the pilgrimage. The most relevant and useful information about monastery travel including accommodation and other monastic life has been considered in this thesis.

1 OPPAAN TARKOITUS

Pyhiinvaelluksen suosio on kasvamassa. Suosiosta ja kiinnostuksesta kertovat matkailu-toimistojen jatkuvasti lisääntyvät pyhiinvaelluskohteet. Matkustaminen tällaisiin kohteisiin on jopa niin suosittua, että eri maissa on perustettu matkatoimistoja, jotka ovat erikoistuneet ainoastaan pyhiinvaelluksiin. Pyhiinvaelluskohteet ovat usein luostareita, liittyen niiden historiaan ja vahvaan uskonnolliseen vaikutukseen. Monet luostarit ovat avoimia vieraille ja niissä on usein myös mahdollisuus majoittua. Monet suomalaiset ovat kiinnostuneita pyhistä paikoista ja vierailevat niissä myös kotimaassa. Pyhiinvaellus ilmiönä on saanut huomiota myös matkailusta kirjoittavien toimittajien yhdistys Kiltalta, joka valitsi Valamon miesluostarin Heinävedeltä, parhaaksi vuoden 2012 kotimaiseksi matkailukohteeksi.

Monet matkatoimistot tarjoavat valmiita pakettimatkoja pyhiin kohteisiin. Matkatoimistojen järjestämät matkat ovat valmiiksi suunniteltuja. Matkatoimistot hoitavat ja suunnittelevat matkustajien puolesta kaikki matkustusasiakirjat, varaukset, reittisuunnitelmat ja matkaohjelmat aikatauluineen. Matkustajilta edellytetään ainoastaan sitä, että he saapuvat ajoissa lähtöpaikalle. Tällainen valmis matkapaketti on kuitenkin usein melko hintava, ja kaikki eivät pidä minuuttiaikatauluista, jotka kuuluvat ryhmämatkustamiseen.

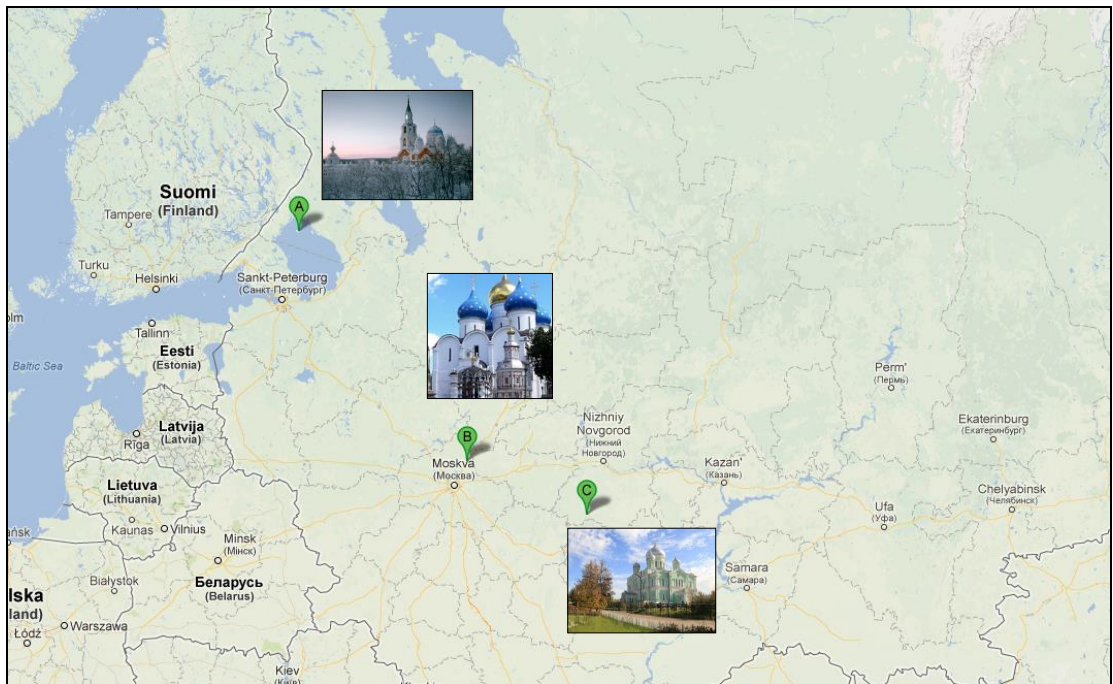
Omatoiminen matkustaminen on monesti halvempi ja nopeampi vaihtoehto, jos ei halua tuhlaa aikaa itse matkustamiseen. Omatoimisen matkustamisen etuna on lisäksi se, että voi itse päättää omista aikatauluista ja käyntikohteista. Oppaaseen on pyritty valitsemaan kaikkein halvimmat matkustusmuodot ja parhaimmat reitit pyhiinvaelluskohteisiin. Venäläisten lisääntyvästä matkustamisesta ja kansainvälistymisestä huolimatta, Venäjällä puhutaan melko vähän muita kieliä kuin venäjää. Kaupungeissa katukyltit ja muut opasteet on pääosin kirjoitettu kyrillisin aakkosin. Tästä syystä oppaassa paikannimet, luostarikohteet ja juna-asetat on kirjoitettu myös kyrillisin aakkosin ja translitteroitu.

Omatoimiselle matkalle lähettäessä on selvitettävä muutamia käytännön asioita. Ennen matkaa on hoidettava matkustusasiakirjat kuntoon, suunniteltava matkareitti ja kerättävä

tietoa matkakohteesta. Oppaaseen on kerätty kaikki olennainen tieto siitä, mitä täytyy huomioida ja tietää matkustettaessa omatoimisesti pyhiinvaelluskohteisiin Venäjälle.

Oppaan alussa käsitellään ortodoksisen uskonnon historiaa, pyhiinvaelluksen taustoja, sekä selvitetään keskeisintä pyhiinvaellukseen ja sen kohteisiin liittyvää termistöä. Oppaaseen on kerätty tietoa kaikista välttämättömistä matkustusasiakirjoista ja niiden hankinnasta, rajanylitysmuodollisuuksista, sekä matkustusvaihtoehdoista ja lippujen hinnoista. Lisäksi on selvitetty matkustamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Oppaaseen on valittu kolme pyhiinvaelluskohdetta kolmesta eri kaupungista Venäjällä. Yksi luostari on Karjalassa (A), yksi luostari sijaitsee Moskovan alueella (B) ja yksi luostari on Nižni Novgorodin alueelta (C). (Kuva 1.) Luostarikohteet on valittu niiden vahvan uskonnollisen merkityksellisyyden takia. Oppaassa on lisäksi kerrottu miten kohteisiin pääsee, majoitusvaihtoehdoista ja itse kohteista, historiasta ja nykytilanteesta.

Kuva 1. Luostarien sijoittuminen kartalla. A. Valamo – Kristuksen kirkastumisen luostari B. Pyhän Kolminaisuuden Sergievin luostari C. Pyhän Kolminaisuuden Serafimin Divejevon luostari (maps.google.fi, 2013)

2 KRISTINUSKON TULO VENÄJÄLLE

Dosentti Arto Luukkasen kirjassa puhutaan ruhtinas Vladimirista, jolle on annettu kunnia Venäjän kristinuskoon käännättämisestä v. 988. Kirjassa esitetään kuitenkin arvioita myös siitä, että Kiovan perustajat Askold ja Dir olisivat kääntyneet kristinuskoon jo v. 864, näin ollen kristinusko ei olisi ollut täysin vieras Kiovan alueella. Vladimir oli kuitenkin se henkilö, jonka ansiosta kaikki kaupungin asukkaat kastettiin kristinuskoon. (Luukkanen 2009, 71–75)

2.1 Kiovan alueen asukkaiden kristinuskoon kastaminen

Nestorin kronikan mukaan, Vladimir otti vastaan eri korkeuskontojen lähettiläitä v. 986 ja näin ruhtinaan oletetaan pyrkivän uskonnon avulla lisäämään Kiovan Rusin sisäistä lujuttua osana poliittista strategiaa. Esitetyissä uskonnoissa oli kuitenkin tiettyjä piirteitä, jotka eivät miellyttäneet ruhtinasta. Kristinusko tuli Kiovaan pari vuotta myöhemmin v. 988, jolloin Bysantin keisari Basileus II oli sotilaallisessa ahdingossa joutunut pyytämään apua Vladimirilta. (Luukkanen 2009, 73–75)

Basileus II sai Vladimirilta myönteisen vastauksen pyyntöönsä, mutta vain sillä ehdolla, että saisi keisarillisen puolison Annan vaimokseen. Ehtoon suostuttiin, mutta Vladimirin oli otettava kaste ennen häitä. Näin tapahtui ja samalla myös kaikki kaupungin asukkaat kastettiin Dnepr-virran rannassa v. 988. Avioliiton myötä ruhtinas pääsi yhden kristikunnan arvovaltaisimman perheen jäseneksi ja kasvatti oman arvonsa myötä myös Kiovan asemaa. (Luukkanen 2009, 73–75)

2.2 Kristinuskon omaksumisen tärkeys Venäjälle

Kristinuskon omaksumisen myötä ruhtinas Vladimir ohitti slaaviheimojen omat heimokultit ja muut paikalliset päälliköt, ja tällä tavalla Vladimir kasvatti myös Kiovan asemaa ja omaa asemaansa monikansallisen valtion johtajana. Tällä tavalla Kiovan Venäjä otti ison harppauksen valtiollisuutta kohti. Venäläisen identiteetin kannalta ortodoksista uskontoa voidaan pitää tärkeänä, koska se liitti ensimmäistä kertaa etnisestä alkuperästä

välittämättä kaikki tämän alueen ihmiset yhteen. Luukkasen kirjassa puhutaan tässä yhteydessä *ensimmäisestä venäläisestä ideasta*, nimittäjästä, joka oli siihen asti puuttunut alueen kansalta. (Luukkanen 2009, 77)

3 LUOSTARILAITOKSEN SYNTYMINEN

Luostari (*latinaksi: claustrum, venäjäksi: монастырь, monastyr*) on munkkien ja nunnien asuinpaikka. Luostarissa asuvia miehiä kutsutaan munkeiksi (*venäjäksi: монах, monah*) ja naisia nunniksi (*venäjäksi: монахиня, monahinja*) Luostarilaitoksen juuret ulottuvat 300-luvun Egyptiin, jossa erakot kokoontuivat yhteisille rukoushetkille ja näin muodostuivat erakkoyhdyskunnat. Miehillä ja naisilla on omat luostarit. Ortodoksiseen perinteeseen ei kuulu sekaluostarit, vaikkakin varhaisimpina vuosisatoina on esiintynyt myös yhteisluostareita ja esimerkiksi vuonna 1958 perustetussa Pyhän Johannes Kastajan luostarissa Englannissa asuu munkkeja ja nunnia. Jopa Heinävedellä sijaitsevassa Uuden Valamon munkkiluostarissa on asunut nunnia. (Ortodoksi.net 2013a; Matihalti 2012.)

Varsinaisena luostarilaitoksen perustajana pidetään Pakhomios Suurta, joka kokosi erakot yhteen ja laati heille säännöt. Varsinainen luostarisääntöjen laatija oli kuitenkin Basileios Suuri. Sääntöjen mukaan luostari toimi piispan alaisuudessa, luostarien tehtäviin kuului hartaus, laupeudentyö ja teologisten kirjoitusten tutkiminen. Lisäksi luostarissa asuvien tuli antaa lupaus naimattomuudesta, kuuliaisuudesta ja köyhyydestä. Näitä luostarisääntöjä noudatetaan edelleenkin tämän päivän ortodoksisissa luostareissa. (Ortodoksi.net 2012a.)

3.1 Luostarielämä

Munkkien ja nunnien tärkein tehtävä on rukoileminen koko maailman puolesta. Koko veljestö kokoontuu päivittäin pidettäviin jumalanpalveluksiin seitsemänä päivänä viikossa. Kaikilla veljestön jäsenillä on omat tehtävät joko lukijoina, diakoneina, pappeina tai alttaripalvelijoina eli ponomareina.

Luostarissa jumalanpalvelukset rytmittävät päivää. Kirkolliset juhlat sekä lyhyet matkat esimerkiksi pyhiinvaellukset tai sukulaisvierailut muuttavat veljestön viikko- ja päivärytmiä. (Valamo 2013a.) Jumalanpalveluksien alkamis- ja loppumisajat ovat aina viitteellisiä joihin pyritään, mutta palveluksien keston vaikuttavat kuitenkin monet asiat, kuten synnintunnustuksella ja ehtoolliselle osallistuvien määrä. Mitä enemmän osallistuvia jumalanpalveluksessa on, sitä pitempään palvelus kestää.

Papiston määrä vaikuttaa myös jumalanpalveluksen keston. Jos palveluksessa on monta toimitusta suorittavaa pappia, sitä nopeammin jumalanpalvelus on ohi. Maiden välillä on myös suuria eroja jumalanpalveluksien kestossa, esimerkiksi Venäjän ja Kreikan kirkkoissa ja luostareissa jumalanpalvelukset kestävät yleensä pidempään kuin Suomessa, johtuen paitsi suuremmasta kirkkoväen määrästä, niin myös pidemmästä jumalanpalveluskaavasta.

Luostareissa elävien munkkien ja nunnien päivärytmeissä on eroja niin maan sisällä kuin maan ulkopuolellakin. Suomessa, Heinävedellä sijaitsevan munkkiluostarin Uuden Valamon päivärytmi on seuraava: maanantaista lauantaihin aamupalvelus alkaa kello 6.00. Sunnuntaisin liturgia alkaa vasta kello 9.00. Aamupalveluksen jälkeen veljestö syö aamupalaa. Aamupalan jälkeen veljestön jäsenet ryhtyvät suorittamaan kuuliaisuustehtäviään ja jatkavat jälleen kello 11.00 alkavan lounaan jälkeen kello 16.00 alkavaan päivälliseen saakka. Iltapalvelus alkaa kello 18.00 ja päättyy arkisin kello 19.30 mennessä. Lauantaisin iltapalvelus kestää noin tunnin pidempään. Sunnuntaisin iltapalvelusta ei tavallisesti ole. Iltapalveluksen jälkeen veljestöllä on omaa aikaa, jonka voi käyttää esimerkiksi lepäämiseen tai ulkoiluun. Hiljaisuus luostarissa alkaa kello 22.00. (Valamo 2013a.)

Rukouksen ja jumalanpalveluksien toimittamisen lisäksi, myös työn tekeminen on tärkeä osa kilvoitusta. Luostarissa työviikko on kuusipäiväinen. Munkkiluostarin johtaja eli *igumeni* määrää jokaiselle veljestön jäsenelle työtehtäviä, joita kutsutaan myös kuuliaisuustehtäviksi. Kaikkien kuuliaisuustehtävät ovat samanarvoisia, ja ne ovat rinnastettavissa rukoukseen. Kuuliaisuustehtävän suorittaminen voi jopa oikeuttaa olemaan pois jumalanpalveluksesta, mikä kertoo kuuliaisuustehtävän arvostuksesta ja merkityksestä. (Valamo 2013a.)

3.2 Asketismi

Asketismi kuuluu olennaisesti luostarissa asuvien munkkien ja nunnien elämäntapaan. Asketismi tarkoittaa ruumiillisia ja mielellisiä harjoituksia, joiden avulla pyritään kehittämään itsekuria ja himojen hallintaa. Luostarissa pyritään elämään askeettisesti eli yksinkertaisesti, kieltäytyen kaikesta aineellisesta turhuudesta. (Ortodoksi.net 2012b.)

Luostarien munkit ja nunnat syövät aina yhteisessä pöydässä trapesassa määrättyinä aikoina. Paastoaikoja noudatetaan luostareissa tarkasti. Paaston aikana ei käytetä lainkaan eläinkunnan tuotteita. Ruokavalio koostuu luostareissa muutenkin pääosin vihanneksista, hedelmistä, marjoista ja kalasta, lihaa ei syödä lainkaan.

3.3 Munkiksi ja nunnaksi vihkiminen

Luostariin hakeudutaan munkiksi tai nunnaksi monista eri henkilökohtaisista syistä. Tärkein edellytys on kuitenkin vilpittömän halu elää kristillistä kilvoituselämää luostariyhteisön kanssa. Luostareihin voivat hakeutua ortodoksisen kirkon täysi-ikäiset jäsenet. Luostarin elämä on fyysisesti ja psyykkisesti vaativa, sillä luostarissa tehdään paljon fyysistä työtä ja vaaditaan nopeaa ja sitoutunutta sopeutumista moninaisiin sääntöihin ja säädöksiin. (Valamo 2013b.)

Ortodoksisessa kirkossa ennen munkiksi tai nunnaksi vihkimistä edeltää kokeilukausi. Noviiiksi tai kuuliaisuusveljeksi kutsutaan luostarissa kilvoituselämää harjoittelevaa miestä, joka ei ole tehnyt lupaus luostariin jäämisestä. Jos kuuliaisuusveli sopeutuu luostarielämään, hän saa luvan pukeutua munkin asuun kuuluvaan alusviittaan, vyöhön ja päähineeseen eli skufiaan. Virallisesti veljestön jäseneksi voi hakea aikaisintaan vuoden kuluttua, jolloin jäsenyydestä äänestää koko muu luostarin veljestö. Jos jäsenyyttä hyväksytään, niin hakija vihittään viitankantajaksi, jolloin hän saa päällysviitan ja hunnullisen päähineen eli klobukkiin. (Valamo 2013c.)

Luostarinjohtaja päättää siitä, milloin viitankantaja on valmis lopulliseen munkiksi tai nunnaksi vihkimiseen. Kun viitankantaja lopulta vihittään munkiksi tai nunnaksi, on hänen annettava luostarilupaukset, jossa hän lupaa koko loppuelämänsä elää naimattoma-

na, köyhänä ilman henkilökohtaista omaisuutta nöyränä ja kuuliaisena kirkolle ja esimiehelle. Munkille annetaan vihkimyksen yhteydessä uusi nimi, rukousnauha ja jumalanpalveluksissa käytettävä laahuksellinen viitta eli mantia. (Valamo 2013d.)

Munkkiudessa on useita eri asteita alkaen noviisista ja päätyen suureen skeemaan. Ikääntynyt ja hengellisesti pitkälle edennyt munkki tai nunna voidaan vihkiä suureen skeemaan. Suuressa skeemassa munkki tai nunna saa vapautuksen yhteisön velvollisuuksista ja hän saa mahdollisuuden toteuttaa omaa rukousjärjestystä ja elämänrytmiänsä, joskus myös erakkona. Skeemassa munkki tai nunna luopuu kokonaan omasta elämästä omistautuen täysin rukoukselle ihmisten pelastamiseksi. Skeemamunkin asuun kuuluu viitan päälle puettava hupullinen vaate, johon on kuvattu muun muassa Kristuksen kiduttamiseen käytetyt välineet sekä psalmien tekstejä. Suureen skeemaan vihkiminen on erittäin harvinaista. (Ortodoksi.net 2013c.; Valamo 2013c.)

Munkki voidaan vihkiä myös diakoniksi tai papiksi, jolloin hänestä tulee munkkidiakoni tai pappismunkki, ja kutsumanimenä käytetään kirkollisen nimen yhteydessä *isä*. Pappismunkki voi saada arvonimekseen arkkimandriitta, jonka arvon myöntää piispa. Munkkidiakonille voidaan myöntää arvonimi arkkidiakoni. Munkkiluostarin johtajaa kutsutaan *igumeniksi* ja nunnaluostarin johtajaa *igumeniaksi*. Nunnaluostareissa jumalanpalvelukset toimittaa luostarin oma pappi tai vieraileva papisto. Jumalanpalveluksien aikana luostarin nunnat eli sisaret toimittavat muita tehtäviä muun muassa lukijoina, laulajina ja alttariapulaisina. (Valamo 2013c.; Ortodoksi.net 2013d.)

4 PYHIINVAELLUS

Useissa eurooppalaisissa kielissä pyhiinvaeltajaa ja pyhiinvaellusta tarkoittavat sanat ovat lähtöisin latinankielisestä sanasta: *peregrinus*, (venäjäksi: *паломничество, palomnitšestvo*). Varhaisia vaeltavia kristittyjä kutsuttiin *peregrinuksiksi* heidän elämäntapansa vuoksi, sana merkitsi vierasta, muukalaista, tien kansaa. Suomen kielessä sana ”pyhiinvaellus” viittaa pyhälle paikalle omin voimin vaeltamista. Varhaiset kristityt sananmukaisesti vaelsivat pyhille paikoille omin voimin eli kävellen. Nykyäänkin monille pyhiinvaeltajille on tärkeää taivaltaa omin voimin kohteeseen, jolloin pyhiinvaellus al-

kaa jo itse asiassa paljon ennen varsinaiseen kohteeseen saapumista. (Elonheimo 2003, 12)

Pyhille paikoille vaeltaminen on ollut olennainen osa kansan henkistä kulttuuria. Pyhiinvaeltajat vaelsivat satoja tai jopa tuhansia kilometrejä luostareihin. Pyhiinvaellus on ollut teemana myös monen kuuluisan kirjailijan romaanissa, tästä hyvänä esimerkkinä venäläiskirjailijan I. S. Shmelevin teokset: *Bogomolje (suom. Pyhiinvaellusmatka)* ja *Leto Gospodne (suom. Herran kesä)*. (Palomniki 2010c.)

Pyhiinvaellusmatkalle lähdettiin yleensä papin siunauksella. Matkalle oli tapana lähteä yksin tai pienessä ryhmässä. Pyhiinvaellus saattoi kestää kuukausia tai jopa vuosia. Mukaan ei otettu paljon muuta kuin raamattu ja vähän vaatetta, majapaikkoja ja ruokaa toivottiin saavan matkan varrella kohdanneilta ystävällisiltä ihmisiltä. Erään kirkkoperimän mukaan yksi uskovainen lähti kävellen Venäjältä Jerusalemiin, osallistuakseen pääsiäisen jumalanpalvelukseen. Pyhiinvaeltaja palasi takaisin kotiin vasta seuraavaksi pääsiäiseksi kantaen mukanaan lampukkaa, jossa paloi Jerusalemissa saatu pyhä tuli. (Palomniki 2010c.)

Pyhiinvaeltaminen jalkaisin on tänä päivänä harvinaista. Elämme tarkasti laskelmoitua ja ohjelmoitua elämää, jossa monet arkipäiväiset velvoitteet vaikuttavat matkustamiseen. Monet käytännön asiat kuten työt, lommat, lapset, harrastukset ja monet muut velvollisuudet rajoittavat matkustamiseen käytettävää aikaa. Kulkuvälineillä matkustaminen on lisäksi turvallisempaa ja helpompaa, kun otetaan huomioon nykyajan tieinfrastruktuuri, joka on suurimmassa osassa maita enemmän autoliikenteelle suunnattua.

4.1 Pyhiinvaellusten vaikutus eurooppalaisuuteen

Pyhiinvaellusten suosio nousi aina 800-luvulta myöhäiskeskiaikaan asti eli noin 1500-luvulle saakka. Aluksi Jerusalemi ja Rooma olivat suosituimpia pyhiinvaelluskohteita, mutta pian myös Luoteis-Espanjan Santiago de Compostelaan alkoi virrata pyhiinvaeltajia. Ajan kuluessa muodostui uusia pyhiinvaelluskohteita ja pyhiinvaelluksista tuli yhä järjestäytyneempiä. Pyhiinvaeltajille tarjottiin matkan varrella huoltoa ja opastusta, pa-

rannettiin reittejä ja perustettiin jopa luostareita tarjoamaan pyhiinvaeltajille huoltoa. (Elonheimo 2003, 15 - 16)

Pitkillä pyhiinvaelluksilla ihmiset tutustuivat vieraisiin maihin, kansoihin ja uusiin tapoihin. Moni tutkija pitää pyhiinvaellusta Eurooppaa ja eurooppalaisuutta muokkaavana tekijänä, sillä pyhiinvaeltajia oli kaikista eri yhteiskuntaluokista. Uudet nähdyt paikat ja kuullut asiat ja tavat tavoittivat myös niin sanotun tavallisen kansan, kun pyhiinvaelluksilta palanneet kertoivat matkoistaan kylillä asuville. Näin tieto muista kansoista levisi kaikkiin yhteiskuntaluokkiin ja edisti kulttuurien leviämistä. (Elonheimo 2003, 15 - 16)

Varhaisimpia pyhiinvaelluskohteita olivat uskonnon merkittävimpien vaikuttajien haudat, oleskelutilat ja paikat jossa on perimätiedon mukaan tapahtunut ihmeitä. Kilvoittelijoiden asuinsijoista, jotka saattoivat olla luolia, kasvoi usein suuria luostareita. Luostareissa on säilynyt paljon pyhänjäännöksiä, ihmeitä tekeviä ikoneja ja muuta uskonnollisesti merkittävää aineistoa, jotka houkuttelevat pyhiinvaeltajia. Luostareiden yhteydessä puhutaan niiden synnystä, ei perustamisesta, sillä luostarien oletetaan syntyvän johdattuksesta eikä ihmisen omasta tahdosta.

Ortodoksisia luostareita on syntynyt ympäri maailmaa, mutta pääasiassa niitä on syntynyt maihin, joissa asuu runsaasti ortodoksisista väestöstä. Suurin osa ortodoksisista luostareista sijoittuu Keski- ja Itä-Eurooppaan. (Kuva 2) Toimivien luostarien tarkkaa määrää on mahdotonta sanoa, koska uusia luostareita rakennetaan jatkuvasti lisää ja vanhoja luostareita avataan uudelleen. Suomi on sijainniltaan otollinen paikka pyhiinvaellusmatkailulle, sillä pyhiinvaelluskohteita, luostareita ja kirkkoja on runsaasti lyhyenkin matkan päässä esimerkiksi Venäjällä ja muualla Itä-Euroopassa.

Kreikan kielellä pyhiinvaeltaja: *proskinitís* tarkoittaa ”pyhissäkävijää”. Tähän sanaan liittyy verbi *proskínó*, joka tarkoittaa ”kumartamista” ja kunnioituksen osoittamista pyhille ihmisille tai heidän kuvilleen. Niin Kreikassa kuin muuallakin ortodoksit käyvät pyhäköissä kunnioittaakseen ikoneja ja rukoilemassa pyhänjäännösten edessä. Ortodoksit puhuvatkin useimmiten ”pyhissäkäymisestä”, joka kuvaa ortodoksien pyhiinvaellusta paremmin kuin sana pyhiinvaellus. (Gothóni 2000, 37 - 38)

Kuva 2. Kartassa on ortodoksia luostareita Euroopassa ja muualla maailmassa. (Palomniki, 2008)

4.2 Eri uskontojen pyhiinvaelluskohteita

Ihmiset ovat kautta aikojen käyneet historiallisesti tai uskonnollisesti merkittävillä paikoilla. Uskonnota riippuen pyhiinvaellus on matka johonkin pyhään paikkaan. Lähes kaikilla uskonnoilla on pyhiinvaelluskohteita. Kristinuskossa tärkeimpiä pyhiinvaelluskohteita ovat monet Israelin ja Italian kaupungit sekä Turkin Istanbul, entinen Konstantinopoli. Merkittäviä pyhiinvaelluskohteita löytyy myös paljon Venäjältä.

Pyhiinvaellusta esiintyy suurissa uskonnoissa: kristinuskossa, juutalaisuudessa, islamissa, hindulaisuudessa ja buddhalaisuudessa. Kristityille Jerusalem, Betlehem ja Nasaretin kaupungit ovat erityisen tärkeitä pyhiinvaelluskaupunkeja. Kaupungit liittyvät Kristuksen syntymään, elämään, kärsimykseen ja ylösnousemukseen. Muita tärkeitä kohteita ovat Rooman Pietarinkirkko, jossa sijaitsee apostoli Pietarin hauta sekä katolilaisille tärkeä pyhiinvaelluskaupunki Assisi Italiassa, joka tunnetaan pyhästä Franciscus Assisilaisesta. Espanjan Santiago de Compostelassa sijaitsee apostoli Jaakob vanhemman hauta. (Elonheimo 2003, 12 – 13)

Turkin Istanbul, aikoinaan Konstantinopolina tunnettu kaupunki, liittyy Rooman keisariin Konstantinos Suureen, joka muun muassa laillisti kristinuskon ja poisti kristittyihin kohdistuneet vainot ja kutsui koolle ensimmäisen ekumeenisen kirkolliskokouksen vuonna 325. Lisäksi yksi merkittävä kristittyjen pyhiinvaelluskohde on Kreikan Halkidikin niemimaalla Athosvuorella sijaitseva munkkiluostari. Luostari on ollut ortodoksisen kirkon luostarielämän keskus jo yli tuhat vuotta. Athosvuorella asuu yhteensä noin 2000 munkkia ja luostariin pääsemiseksi vaaditaan lupa. Athosvuorelle pääsevät vain miehet. Ainut vuorella käynyt nainen on perimätiedon mukaan ollut Jeesuksen äiti Maria. (Elonheimo 2003, 12 - 13; Ortodoksi.net 2013e.; Ortodoksi.net 2012f.)

Kristityille pyhiinvaellus tai pyhissäkäyminen on katumusteko, jossa ihminen anoo Jumalalta anteeksiantoa ja armoa. Pyhiinvaellukselle lähtemisen syy saattaa olla myös kiittolisuuden osoittaminen jostakin hyvästä tai jonkin asian pyytäminen. Lännessä ihmisille pyhiinvaeltaminen on toiminnallista tekemistä, taivaltamista ja ponnistelemista itse vaeltamisen ja rukouksen keinoin. Perimmäisenä tarkoituksena kristitylle on päästä kuoleman jälkeen taivaaseen. (Gothóni 2000, 39, 54; Elonheimo 2003, 15)

Jerusalem on myös juutalaisille ja muslimeille pyhä kaupunki. Erityisesti itkumuuri on juutalaisille tärkeä käyntikohde, siellä juutalaiset anovat Jumalan apua kirjoittamalla kirjeitä ja työntävät ne muurin rakosiin. Juutalaisille pyhiinvaellus on uhraamista ja rukoilemista pyhillä paikoilla. Islamin usko velvoittaa jokaista muslimia käymään edes kerran elämänsä aikana Mekassa. Pyhiinvaellus on muslimille ikään kuin rituaalinen teko, jossa ihminen alistuu Jumalan tahtoon. Sekä juutalaiset että muslimit uskovat kuoleman jälkeiseen elämään ja rukoilevat päästääkseen taivaaseen. (Gothóni 2000, 54 - 55)

Hindujen tärkeimpiä pyhiinvaelluskohteita ovat Intian Ganges-joki ja sen varrella sijaitseva Varanasin kaupunki. Hindut kastautuvat joessa veteen, koska uskovat tämän puhdistavan synnit pois. Lisäksi pyhiinvaelluksen uskotaan kartuttavan hengellisiä ansioita. Buddhalai- sten tärkeimpiä pyhiinvaelluskohteita ovat Nepalissa sijaitseva Lumbini, sekä Intian kaupungit Bodhgaya, Sarnath ja Kushinagar. Sekä hindulaiseen että buddhalai- seen uskontoon kuuluu käsitys jälleensyntymisen kierrosta. Tämän käsityksen mukaan, ihmisen sielu jälleensyntyy niin kauan, kunnes mieli hengellisesti jossakin elämässä herää. Molemmissa uskonnoissa pyhiinvaelluksilla kartoitetaan hengellisiä ansioita, joiden

avulla mieli valaistuisi ja sielu pääsisi pois jälleensyntymisen kierrosta. (Gothóni 2000, 52 - 53)

4.3 Pyhiinvaelluksen merkitys ortodoksisessa elämässä

Pyhiinvaellus on ihmisen sisäistä matkaa, joka ilmentyy ulkoisena matkustamisena pyhiinvaelluskohteeseen, jossa ihminen toivoo kohtaavansa jumaluuden. (Gothóni 2000, 55). Kristillisen varhaiskasvatuksen opiskelija Minna Loikala kuvaa Pyhiinvaellusmatkat nimisessä blogissaan pyhiinvaellusta seuraavasti: *Pyhiinvaellus kohoaa tärkeäksi osaksi ihmistä hengellisyyden kasvaessa. Aluksi se voi olla satunnaista luostarivierailua ja kirkkoissa käyntiä, mutta hengellisyyden kasvaessa, siitä tulee elämäntapa. Jos ei ole mahdollista tehdä jonkinlaista pyhiinvaellusta säännöllisesti, alkaa sisäinen tyhjiys vaivata mieltä.* (Pyhiinvaellusmatkat 2012) Minun mielestä kirjoittaja on tässä erittäin osuvasti osannut ilmaista ihmisen kaipuuta päästä konkreettisesti johonkin hengelliseen ja pyhään paikkaan.

Pyhiinvaellusmatkalle lähtemisen syy voi olla myös hengellinen yksinäisyys. Ihminen voi olla hengellisesti yksinäinen, jos lähipiirin elämänarvot ja ajatukset ovat kaukana omien arvojen ja ajatusten kanssa. Pyhiinvaellus antaa ihmiselle mahdollisuuden tulla osaksi samoin tuntevaa ja ajattelevaa ihmisryhmää. *On upeaa kokea kuuluvansa sellaiseen yhteisöön, jossa hengellisyys nousee kaiken muun ylitse! Luostarit ovat levähdyspaikka, jossa voi sallia itselleen palan paratiisillista oloa ja unohtaa kaiken muun.* Kirjoittaa Minna Loikala. (Pyhiinvaellusmatkat 2012)

5 PYHIINVAELLUSTURISMI

Nykyään puhutaan ”pyhiinvaellusturismista” ja ”pyhiinvaellusmatkailusta”. Kumpikin ilmaisu on syntynyt väärinkäsityksestä, jossa ei ole ymmärretty pyhiinvaelluksen syvintä olemusta. Pyhiinvaellus on liitetty turismiin pelkästään ulkoisen samankaltaisuuden, matkustamisen vuoksi. Kaikista yhtäläisyyksistä huolimatta pyhiinvaellus ja turismi omaavat erilaisen luonteen. Jopa vieraillessaan samoilla pyhillä paikoilla, pyhiinvaeltajat ja turistit käyttäytyvät eri tavoin. (Palomnitšestvo 2010a.)

5.1 Pyhiinvaelluksen ja uskonnollisen matkailun eroavaisuudet

Turismi on matkustamista ja uuden kokemista ja oppimista. Yksi suosituimpia matkailumuotoja on uskonnollinen matkailu. Tällaisilla matkoilla tärkeintä on perehtyä pyhien paikkojen historiaan, arkkitehtuuriin, kirkkotaiteeseen ja pyhien elämäkertoihin. Kaikkeen tähän on mahdollista tutustua esimerkiksi opastetuilla kiertokäynneillä, jotka ovat usein yksi uskonnollisen matkailun tärkeimmistä osista. Pelkästä uteliaisuudesta tai uuden oppimisen toivossa matkustaminen ei ole pyhiinvaeltamista vaan uskonnollista matkailua. Tähän liittyen keväällä 2003 Venäjän uskontojen neuvosto teki valtion duumalle ehdotuksen ”pyhiinvaellus” ja ”matkailu” käsitteiden erottamisesta toisistaan. (Palomnitšestvo 2010a.; Palomnitšestvo 2010b.)

Pyhiinvaellukseen voi kuulua opastettuja kiertokäyntejä, mutta ne voivat olla vain yhtenä osana koko matkaa. Kiertokäynnit eivät ole tärkeimpiä eivätkä pakollisia asioita pyhiinvaelluksessa, vaan ne ovat ainoastaan muita asioita tukevia tapahtumia. Tärkeintä pyhiinvaelluksessa on rukous, jumalanpalvelukseen osallistuminen ja pyhien kunnioittaminen. On huomautettava, että rukous ei ole vain rituaalista suorittamista, vaan siinä on kyse mielen ja hengen tilasta, joka vallitsee sydämessä ja antaa mahdollisuuden hengelliseen uudistumiseen. (Palomnitšestvo 2010a.)

Pyhiinvaelluksille osallistuu näkemykseni mukaan pääosin kolme erilaista ihmistyyppiä. Kristinuskossa vahvasti elävät hakevat pyhiinvaelluksilla vastauksia, kokemuksia ja vahvistusta hengelliseen elämäänsä. Toinen ihmistyyppi on kristitty, joka käy pyhillä paikoilla enemmän uteliaisuudesta, uuden kokemisen toivossa. Tällaiselle ihmiselle luostari tai kirkko on paikka mietiskelyyn, jossa voi syventyä itseensä tai seurata ympärillään tapahtuvaa toimintaa. Kolmannelle ihmistypille pyhiinvaelluskohde on poikkeava matkailu- tai retkikohde, josta voi saada uutta kokemusta esimerkiksi luontomat- kailun ja uusiin paikkoihin tutustumisen muodossa. Oli pyhiinvaelluksen tarkoitus mikä tahansa, niin selvä on, että matka antaa ihmiselle uutta pohdittavaa ja mahdollisuuden avartaa maailmankatsomustaan – uskonnosta riippumatta.

5.1 Pyhiinvaelluksen suosio Venäjällä

Venäjällä toimii useita uskontokuntia. Ortodoksinen uskonto on kaikista uskonnoista merkittävin. Ortodoksisella kirkolla on poliittista painoarvoa ja kirkon johdolla on läheiset suhteet maan johtoon. Venäläisistä ortodokseja on 75–80 prosenttia eli noin 110 miljoonaa. (Suomen ulkoasiainministeriö 2013) Luvut ovat kuitenkin pelkkiä arvailuja, koska Venäjällä ei vaadita rekisteröitymistä kirkon jäseneksi, niin kuin esimerkiksi Suomessa. Venäjällä on jo kovaa vauhtia elvytetty pyhiinvaellusta. Toimivilla luostareilla ja kirkoilla on ollut tässä asiassa merkittävä rooli.

Monissa luostareissa ja kirkoissa on pyhiinvaelluksen palveluihin erikoistuneita toimistoja, jotka järjestävät matkoja pyhiinvaelluskohteisiin ympäri maailmaa. Myös lukuisat venäläiset matkatoimistot järjestävät matkoja pyhille paikoille. Jerusalemissa sijaitsevan Venäjän kirkollisen Mission mukaan, Venäjän, Ukrainan ja Moldovan ortodoksit muodostavat noin puolet kaikista kaupunkiin saapuvista hengellisistä pyhiinvaeltajista. (Palomnitšestvo 2010b.)

Venäläisiltä internetsivustoilta löytyy lukematon määrä pyhiinvaellusmatkoja tarjoavia yrityksiä. Luostarien omilta kotisivuilta löytyy usein myös reittiohjeita ja opasteita oma-toimisille matkustajille. Pyhiinvaellus ja ortodoksisen uskoon liittyvät erilaiset tapahtumat ja messut kasvattavat jatkuvasti suosiotaan. Pyhiinvaellus on jo muodostunut eräänlaiseksi ”trendiksi” Venäjällä. Ortodoksisia messuja järjestetään ympäri Venäjää. *Ortodoksinen näyttely*-nimellä kulkevaan messutapahtumaan on mahdollista osallistua esimerkiksi Pietarissa, jossa tapahtuma järjestetään vuosittain kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä.

Näyttelyssä on ympäri Venäjää tullutta näytteilleasettajaa. Näyttelystä on mahdollista hankkia muun muassa hengellistä kirjallisuutta, äänitteitä, käsitöitä, ikoneja, luostareissa valmistettuja viinejä ja muita elintarvikkeita. Näyttelyssä esittäytyvät myös lukuisat Venäjän jälleenrakennetut ja kunnostetut luostarit ja kirkot. Munkit ja nunnat kertovat kaikille halukkaille omista luostareistaan, jakavat luostareista kertovia esitteitä ja antavat yhteystietonsa ja matkustusohjeita kaikille kiinnostuneille. Moni kirkko ja luostari on rakennettu ja kunnostettu pelkästään lahjoitusten varoin. Varainhankinnan kannalta

näyttelyt ovat luostareille ja kirkoille tärkeitä paikkoja, sillä näyttelyistä on mahdollista saada uusia pyhiinvaeltajia ja lahjoittajia.

6 VENÄJÄN LUOSTARIT

Rukous, hiljaisuus, kova työnteko ja asketismi kuuluvat luostarielämään. Luostarit toimivat ennen maallisuutta pakenevien kilvoituspaikkoina ja tekivät valistustyötä pakanoiden keskuudessa. Luostareilla oli kuitenkin monia muitakin tärkeitä yhteiskunnallisia tehtäviä kuten sivistyksen levittäminen ja uskonnon opetuksen tarjoaminen. Luostareissa on kautta aikojen toiminut monia kouluja ja orpokoteja. Luostarit ovat toimineet työllistäjinä ja tarjonneet käsityötaitojen opetusta sekä toimineet erityisesti sotien aikana sairaaloina ja pakolaisten turvapaikkoina. (Anttila 1994, 3)

Tänäkin päivänä monissa Venäjän luostareissa on hengellistä opetusta ja jopa yliopistotasoisia hengellisiä akatemioita, joista valmistuu muun muassa pappeja, kuoronjohtajia ja ikonimaalareita. Sivistyksellisen työn lisäksi luostarit tuovat välillisesti lähialueilleen ja valtiolle tuloja turismin ja matkailun muodossa. Voi todeta, että Venäjän luostarit ovat erottamaton osa venäläistä kulttuuria ja identiteettiä. Tästä syystä venäläisiin luostareihin matkustaminen on samalla tutustumista alkuperäiseen ja aitoon venäläisyyteen, sen historiaan ja elämänarvoihin.

6.1 Valamo – Kristuksen kirkastumisen luostari

Karjalan tasavallassa keskellä Pohjois-Laatokkaa noin 40 kilometriä Sortavalasta etelään sijaitsee koko Laatokan suurin saari Valamo (*ven. Балаам, Valaam*). Valamon miesluostari sijaitsee tällä saarella. Luostarin historiaan mahtuu sekä voimakkaan kasvun ajanjaksoja että vaikeita koettelemuksia. Luostarin perustamisen ajankohdasta ei ole varmaa tietoa, mutta perimätiedon mukaan se olisi perustettu noin 1100-luvulla. Luostarin perustajina ovat kreikkalaissyntyinen munkki Sergei ja karjalaissyntyinen munkki Herman. (Anttila 1994, 6)

Saari oli pakanallisten asuttama uhrikeskus. Perustajat Sergei ja Herman saarnasivat ja kastoivat saaren ihmisiä kristityiksi ja tämän myötä Valamon luostarista muodostui kristillisen lähetystyön keskus. Luostarista lähtivät lähetysaarnajat eri puolille Karjalaa. Pienestä erämaaluostarista kehittyi rikas suurluostari, jonka omistuksessa oli 1500-luvulla noin 200 maatilaa, myllyjä sekä suuri kalastuslaivasto. (Anttila 1994, 6)

Sergein ja Hermanin pyhäinjäännökset siirrettiin Valamosta Novgorodiin. Vuonna 1180 munkkien pyhäinjäännökset kuitenkin palautettiin takaisin Valamoon. Laatokan rannalle rakennettiin myöhemmin kivinen Jumalansynnyttäjän ilmestyksen tsasouna, sille paikalle jossa pyhäinjäännökset otettiin vastaan. (Ortodoksi.net 2012g.)

6.1.1 Luostarin vaiherikas historia

1500-luvun kukoistuksensa jälkeen 1600-luvun alussa luostari tuhottiin sotatoimien seurauksena perusteellisesti ja munkkeja surmattiin. Henkiin jäänyt veljestö pakeni 100 vuotta kestäväälle evakkomatkalle Venäjälle. Tämän seurauksena luostarissa ei ollut luostaritoimintaa yli sataan vuoteen. Pietari Suuri antoi vuonna 1716 määräyksen Valamon luostarin rakentamisesta uudelleen ja muutamassa vuodessa luostariin oli rakennettu kirkko ja monia muita rakennuksia. (Anttila 1994, 6-9)

Tulipalo tuhosi kuitenkin kaiken vuonna 1754. Vuodesta 1781 munkki Nazarin johdolla ryhdyttiin rakentamaan kivisiä rakennuksia ja veljestön määrä alkoi kasvaa. Vuosina 1839–1881 rakennettiin runsaasti kirkkoja, rukoushuoneita sekä skiittoja. Getsemanen skiitta valmistui ennen ensimmäistä maailmansotaa. Vuonna 1913 luostarissa eli peräti 359 munkkia ja 562 noviisia. Ensimmäinen maailmansodan seurauksena vuonna 1914 monia munkkeja joutui rintamalle. Vuonna 1919 aloitettiin pyhiinvaellusmatkat luostariin. (Anttila 1994, 6-9)

Toisen maailmansodan seurauksena munkit joutuivat evakkoon Suomen puolelle. Monien vaiheiden kautta he päätyivät vuonna 1940 Heinävedelle Papinniemeen, jonne he perustivat Uuden Valamon luostarin ja jatkoivat vanhaa luostariperinnettä. Suomen ortodoksinen kirkko kunnioittaa perustajia valistajina ja pyhinä. Laatokan Valamon luostari oli neuvostoaikana muun muassa sotilaallisessa käytössä. Perestroikan jälkeen luos-

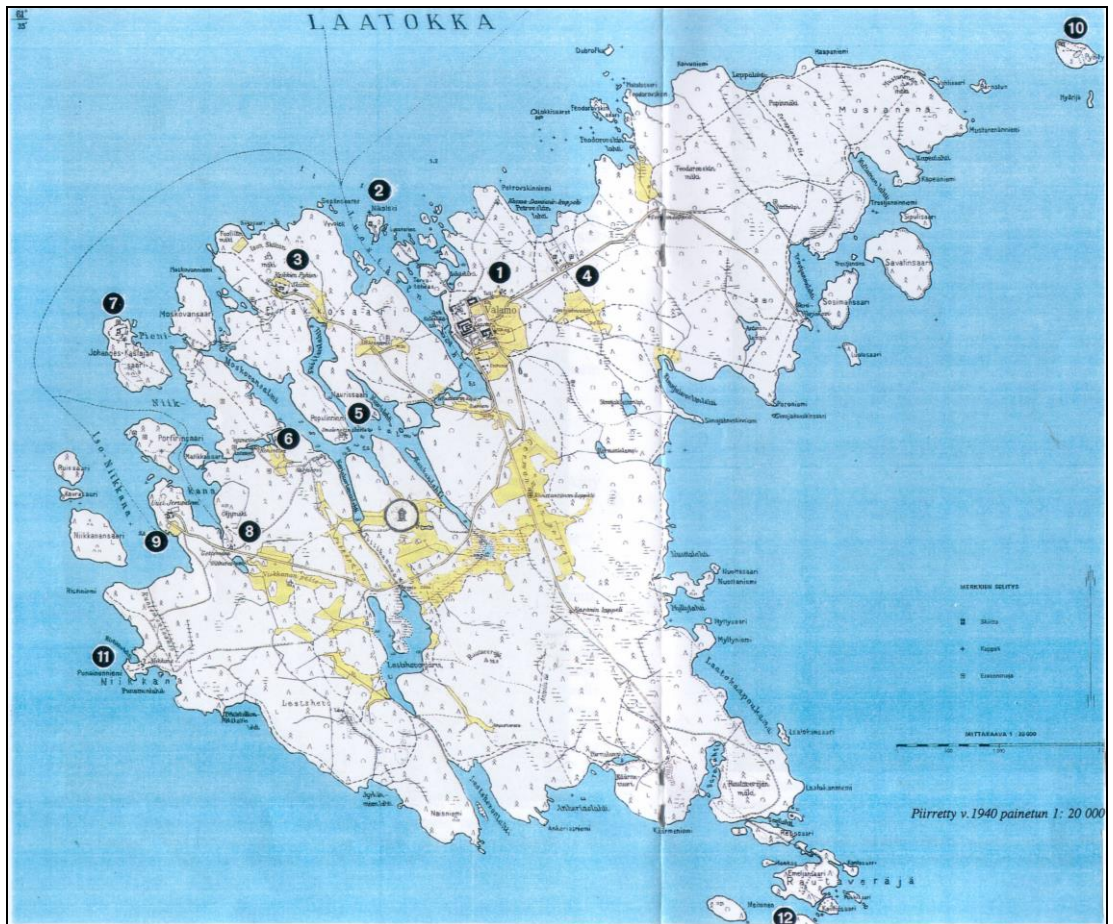
tari palautettiin Venäjän kirkolle ja se on nykyään taas kirkollisessa käytössä. (Ortodoksi.net 2012g.)

6.1.2 Valamon luostarin nykyaika

Tänä päivänä luostarin lähes kaikki kirkot ja skiitat on kunnostettu ja otettu luostarin käyttöön. Luostarin alueella on noin 20 kivirakennusta. Luostarin keskus on 43 metriä korkea pääkirkko, josta kohoaa kellotapuli. Pääkirkossa on ylä- ja alakirkko. Luostarin portin yläpuolella on ikonimuseo. Alueella on kävelyreitti, jonka varrella on skiittoa eli sivuluostareita. (Kuva 3.) Yhden skiitan kirkossa on Kristuksen hautaluola, joka on rakennettu Jerusalemin pyhän haudan mukaiseksi. Luostarin alueella on myös istutettu Getsemanen puutarha, jonka keskellä on puinen Neitsyt Marian kuolonuneen nukkumisen kirkko. (Valaam 2013a.)

Luostarin alueella on kolme hotellia. Pääluostarirakennuksen ulkopiirissä sijaitsee vuonna 2003 rakennettu *hotelli Igumenskaja*. Hotellissa on 39 vuodepaikkaa. Käymälä- ja peseytymistilat sijaitsevat käytävällä, niin kuin suurimmassa osassa luostarien hotelleissa. Yöpyminen tässä hotellissa maksaa noin 68 euroa yhdeltä yöltä. Halvempi majoitusvaihtoehto on majoittua *Mansarda hotelliin*, joka sijaitsee *hotelli Zimnjajan* neljännessä kerroksessa. Majoitus tapahtuu 14–16 hengen huoneissa. (Valaam 2012b.)

Hotellista riippumatta majoitus kannattaa varata hyvissä ajoin ennen matkaa, sillä erityisesti kesä kautena hotellit ovat täynnä. Alueelle on myös mahdollista yöpyä omassa tellassa. Lähes kaikki Venäjän luostarit tarjoavat ilmaisen majoituksen talkoolaisille. Mikäli on valmis tekemään jotakin talkootyötä luostarin hyväksi, majoituksesta ei yleensä peritä maksua. Talkootyöläiseksi ilmoittaudutaan hotellitoimistossa, joka sijaitsee lähellä luostarin satamaa. Ruokailut ovat luostarin trapezassa. Ruoka on yksinkertaista ja ravitsevaa, pääosin kasvispitoista ja kalaa sisältävää luostari ruokaa. Ruokaileminen luostarin alueella on edullista, aamiaisen tai lounaan saa muutamalla eurolla.

Kuva 3. Kartta Valamon luostarista. Karttaan on numeroitu pääluostarin alue ja luostarialueen skiitat eli sivuluostarit. 1. Pääluostarin alue 2. Pyhän Nikolaoksen skiitta, Nikolski 3. Kaikkien pyhien skiitta 4. Uusi eli Igumenien hautausmaa 5. Smolenski skiitta 6. Konevitsan skiitta ka Igumenien lammet 7. Johannes Kastajan skiitta 8. Getsemanen skiitta ja Öljmäki 9. Uuden Jerusalemin skiitta ja syvänmeren alusten satama 10. Pyhytysaari ja Aleksanteri Syväriläisen skiitta 11. Niikkanen kasarmi- ja patterialue 12. Rautaveräjän patterialue, Kelisaari 🚩 Vladimirin Jumalanäidin skiitta (Valamo-seura ry: Valamo kartta, 2006)

6.1.3 Matkareitti Valamon luostariin

Junalla Helsingistä Pietariin asemalle *Финляндский вокзал, Finljandskij vokzal* pääsee junalla vajaassa neljässä tunnissa ja edestakainen matka maksaa noin 125 euroa. Juna-asemalta kulkee paikallisia junia kohti Käkisalmea (Приозерск, Priozersk). Matka kestää kolme tuntia ja yhdensuuntainen junalippu maksaa noin 220 ruplaa (5,39 euroa). Priozerskin juna-asemalta on noin tunnin kävelymatka satamaan, mutta sinne pääsee myös taksilla, jolloin matka maksaa noin 200 ruplaa (4,90 euroa). (VR 2013.; Google Maps 2013.)

Valamon saarelle kulkee säännöllisesti kantosiipialuksia satamasta. Yhdensuuntainen lippu kantosiipialuksella maksaa noin 900 ruplaa (22,07 euroa). Saarelle kulkee myös

muita aluksia, esimerkiksi ”Святитель Николай, Svjatitel Nikolai” nimisellä aluksella yhdensuuntainen matka maksaa noin 300 ruplaa (7,35 euroa). Alus kulkee kesäaikana saarelle vain tiistaisin ja perjantaisin ja takaisin saarelta mantereelle maanantaisin ja torstaisin. Tälle alukselle pääseminen vaatii rekisteröitymisen, joka tapahtuu satamassa. Kantosiipialukset saapuvat saaren luostarilahdelle. Saapuessa saarelle täytyy ilmoittautua hotellipalveluja tarjoavaan toimistoon ”Офис гостиничной службы, Ofis gostinitšnoi služby”. (Valaam 2013c.)

6.2 Svjato-Troitskaja Sergieva lavra

Свято-Троицкая Сергиева Лавра eli Pyhän kolminaisuuden Sergievin miesluostari sijaitsee Moskovon alueella Venäjällä. Luostari on Sergiev Posad (ven. Сергиев Посад) nimisen noin 100 000 asukkaan kaupungin ydin. Kaupunki sijaitsee noin 71 kilometriä Moskovasta koilliseen. Kaupunki sai alkunsa vuonna 1337 pyhittäjä Sergei Radonežilaisen perustamasta luostarista. Luostari oli ollut suuri maanomistaja. Luostarin omistamat maat toivat suurta taloudellista hyötyä kehittäen samalla alueen kauppaa ja käsitöitä. Vähitellen luostarin ympärille alkoi syntyä kyliä ja käsityöläisten siirtokuntia. Troitse-Sergieva lavra lisättiin Unescon maailmanperintöluetteloon vuonna 1993. (Sergiev Posad 2013.)

6.2.1 Luostarin historia ja nykyaika

Iivana Julman hallituskaudella luostarin ympärille rakennettiin vuosina 1540–1550 kivinen muuri ja torni, jolloin luostarista muodostui linnoitus. Linnoituksella oli suuri merkitys sota-aikoina. Vuonna 1744 keisarinna Elisaveta Petrovnan johdosta luostari sai arvonimen *lavra*. Ortodoksisessa kirkossa arvonimen voi saada vain tietyn alueen merkittävin pääluostari. Venäjällä on kaksi ortodoksisista luostaria, jotka ovat saaneet arvonimen lavra; *Aleksandro-Nevskaja lavra* Pietarissa ja *Troitse-Sergievin lavra* Moskovon läheisyydessä. (Sergiev Posad 2013.)

Vuosina 1919–1946 Troitse-Sergievin luostari oli suljettu. Tänä päivänä luostari on toimiva miesten luostari, ja se on koko Venäjän hengellinen keskus. Luostarialueen tärkein ja vanhin säilynyt pyhäkkö on Kolminaisuuden katedraali (Kuva 4), joka valmistui

vuonna 1422. Katedraali oli alun perin rakennettu Sergei Radonežilaisen kunniaksi. Katedraalissa on luostarin perustajan pyhäinjäännökset, jotka ovat aina esillä pyhäkössä ja joiden äärelle ihmiset tulevat rukoilemaan. Katedraali on myös arkkitehtuurisesti tärkeä, sillä se edustaa varhaista Moskovalaista rakennustaidetta ja on niitä harvoja rakennuksia, jotka ovat niiltä ajoilta säilyneet. Katedraalin merkittävin ja arvokkain taideteos on Andrei Rublevin ja hänen oppilaidensa maalaama viisikerroksinen ikonostaasi. Suurin osa ikonostaasin ikoneista on maalattu 1400-luvun alussa. (Svjato-Troitskaja Sergieva lavra 2013a.)

Andrei Rublev oli yksi Venäjän merkittävimmistä ikonimaalareista, jonka työt ovat erittäin arvostettuja niin Venäjällä kuin muualla maailmassa. Andrei Rublevin nimi nousee esille aina silloin, kun puhutaan venäläisestä huipputaiteesta ja maalareista. Pyhän Kolminaisuuden ikoni on Rublevin kuuluisin ja kopioituin ikoni maailmassa. Alkuperäinen ikoni on Moskovan Tretjakovin galleriassa.

Luostarialueella toimii yksi Venäjän tärkeimmistä teologisista korkeakouluista, jossa opiskelee vuosittain toistatuhatta oppilasta. Tämä Venäjän ensimmäinen korkeakoulu on perustettu vuonna 1685 Moskovaan. Korkeakoulu oli vuoden 1812 tulipalon jälkeen avattu luostarialueelle vuonna 1814. Korkeakoulusta valmistuu pappeja, uskonto-opettajia ja muita kirkkotyöntekijöitä. Korkeakoulun yhteydessä on myös kanttori- ja ikonimaalauuskoulut. (Sergiev Posad 2013.)

Kuva 4. Kuvassa Sergiev-Posadin luostarialueen rakennuksia. Kuvassa on ympäröity luostarialueen tärkein pyhäkkö - Kolminaisuuden katedraali. (Sergiev Posadin kaupungin sivut: Troitse-Sergieva lavra, 2010)

6.2.2 Majoittuminen luostarissa

Luostarissa on mahdollisuus osallistua opastetuille kiertokäynneille, joita järjestetään päivittäin. Luostarin pyhiinvaeltajien keskukselta ”*Паломнический центр Лавры*”, ”*Palomnitšeskij tsestr Lavry*” saa kaiken tarvittavan tiedon muun muassa majoituksesta, ruokailusta ja opastetuista kiertokäynneistä. Luostarin läheisyydessä on monia hotelleja joiden hintataso vaihtelee suuresti. Luostarilla on kaksi omaa hotellia, jotka ovat hinnoiltaan edullisimpia. *Старая монастырская гостиница*, *Staraja monastyrskaja hotellissa* yöpyminen maksaa huonetyypistä riippuen noin 750–2000 ruplaa (18–48 euroa). *Вознесенская гостиница*, *Voznesenskaja hotellissa* yö maksaa noin 300 ruplaa (7,30 euroa). Tässä hotellissa on neljä-, kuusi- ja kahdeksanhengen huoneita kaksikerroksisilla sängyillä. Käymälä- ja pesutilat sijaitsevat käytävällä. (Svjato-Troitskaja Sergieva lavra 2013b.)

6.2.3 Matkareitti Troitse-Sergieva lavraan

Tolstoi junalla pääsee suoraan Helsingistä Moskovaan. Juna lähtee illalla Helsingistä ja on Moskovassa aamulla perillä. Juna saapuu pääteasemalle *Ленинградский вокзал, Leningradskij vokzal*. Junassa on makuupaikat ja edestakainen lippu maksaa noin 214 euroa. Asemalta on 400 metrin kävelymatka toiselle juna-asemalle *Ярославский вокзал, Jaroslavskij vokzal*, josta kulkee paikallisjunia Sergiev Posadiin. Junamatka kestää noin puolitoista tuntia ja yhdensuuntaisen lipun hinta on 132 ruplaa (3,24 euroa). Juna-asemalta on noin vajaan kilometrin kävelymatka Sergiev Posadiin. Juna-asemalta pääsee myös pikkubussilla 25 ruplalla (0,61 euroa).

6.3 Pyhän Kolminaisuuden Serafimin Divejevon luostari

Свято-Троицкий Серафимо-Дивеевский монастырь eli Svjato-Troitškij Serafimo-Diveevskij monastir sijaitsee Venäjällä lähellä Sarovin kaupunkia Nižni Novgorodin alueella. Naisluostari sai alkunsa 1500-luvun puolessa välissä, kun Divejevon kylässä perustettiin naisyhteisö Kazanin kirkon yhteyteen. Luostari on kuuluisa omasta pyhästänsä, pyhittäjä Serafim Sarovilaisesta, jonka reliikit eli pyhäinjäännökset ovat luostarin kirkossa. Serafim Sarovilainen toimi luostarin ohjaajavanhuksena kuolemaansa saakka. Luostari eli kukoistuskauttaan 1800-luvun lopussa, jolloin luostarissa oli yli tuhannen nunnan yhteisö. Vuonna 1927 luostari suljettiin ja tuhottiin, ja vasta kuudenkymmenen vuoden kuluttua luostari pääsi uuteen alkuun. Tänä päivänä luostarissa asuu yli neljäsatä ympäri maailmaa saapunutta nunnaa. (Svjato-Troitškij Serafimo-Diveevskij monastir 2012a.)

Serafim Sarovilainen yritti ennen kuolemaansa löytää nunnille uuden hengellisen isän ja ohjaajan. Monet, joita hän pyysi kuitenkin kieltäytyivät ja niin uusi ohjaaja jäi valitsematta. Pyhittäjä Serafim pyysi luostarin nunnia rukoilemaan ja turvautumaan Jumalanäitiin kaikissa ongelmissa, tästä syystä Pyhän Kolminaisuuden katedraalin ikonostaasissa on Jumalanäidin kokovartalokuvana ikoni, jossa lukee ”Jumalanäiti, Divejevon luostarin igumenia”. (Ortodoksi.net 2013h.)

Serafim Sarovilaisen pyhänjäännösten lisäksi, luostarissa on kuuluisa Jumalanäidin ”Hellyys” (ven. ”Умиление, Umilenie”) ikoni (Kuva 5). Ikoni on samanlainen, kuin Serafim Sarovilaisen keljassa ollut ikoni, jonka edessä hän rukoili. Ikonin edessä olevalla lampukan öljyllä pyhä Serafim voiteli sairaita, jotka paranivat. Alkuperäinen ikoni on säilössä patriarkaalisessa katedraalissa Moskovassa. (Svjato-Troitškij Serafimo-Diveevskij monastir 2012b.)

Luostarissa oleva ikoni on luostarin omien sisarien maalaama 1800–1900-lukujen taitteessa. Ikoni on maalattu alkuperäisen ikonin mallia käyttämällä. Ikoni on havaittu ihmeitä tekeväksi ja monet uskovaiset matkustavat luostariin rukoillakseen ja pyytääkseen esimerkiksi parannusta sairauteen ikonin edessä. (Kuva 5.) Luostarissa on myös kolmen muun pyhän ihmisen pyhänjäännökset. Luostarin perustajan nunna Aleksandran, skemanunna Marfan ja nunna Elenan pyhänjäännökset sijaitsevat myös tässä luostarissa. (Svjato-Troitškij Serafimo-Diveevskij monastir 2012b.)

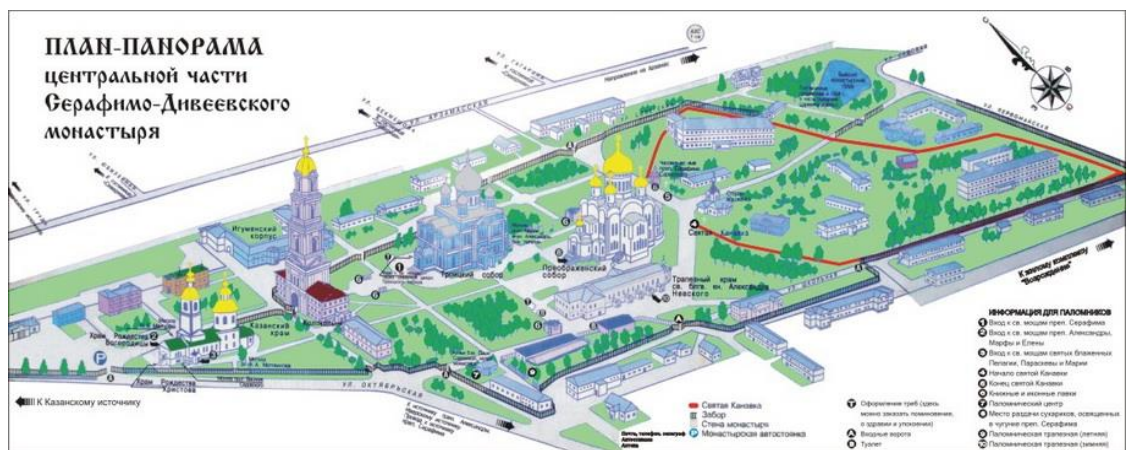

Kuva 5. Jumalanäidin ”Hellyys” ikoni. (Svjato-Troitškij Serafimo-Diveevskij monastir: Ikona Presvjatoi Bogoroditsy ”Umilenie”, 2012)

Suomen Ekumeenisen Neuvoston syyskokouksen yhteydessä, Lintulan luostarin nunna Kristoduli piti puheen, jossa hän kertoi, että hän on saanut elämänsä aikana tavata monia hengellisesti rikkaita ihmisiä, jotka hänen mukaansa todennäköisesti julistetaan pyhiksi. Kirjoituksessaan hän kertoo, kuinka ilo on täyttänyt hänet moneksi päiväksi tällaisten kohtaamisten jälkeen ja toteaa, että elävän pyhän kohtaaminen on harvinaista, mutta myös pyhänjäännökset voivat aiheuttaa samanlaisen ilon ja täyttymisen tunteen. Nunna Kristoduli mainitsee kirjoituksessaan Divejevon luostarin siinä yhteydessä, kun

hän kirjoittaa paikasta, josta ei kaipaa mihinkään. *Tiedän ihmisiä muitakin kuin itseni, jotka ovat kokeneet siellä jotakin aivan erityistä—jonkinlaista taivaallista olotilaa, missä kaikki maallinen tuntui toisarvoiselta.* Kirjoittaa nunna Kristoduli. (Suomen ekumeeninen neuvosto 2010)

Alkuaan luostari perustettiin Kazanin Jumalanäidin muistolle vuosina 1773–1780. Serafimin siunauksella luostariin rakennettiin kaksi kirkkoa: Kristuksen syntymän kirkon ja Jumalanäidin syntymän kirkon. Kirkkojen rakentamisen jälkeen Suuri Pyhän Kolminaisuuden katedraali ja sen kellotorni rakennettiin vuosina 1865–1875. Magdalan Marian kirkko ja Aleksanteri Nevskin kirkko rakennettiin 1800-luvun lopulla. Kristuksen kirkastumisen katedraali rakennettiin vuosina 1907–1916. (Kuva 6.) (Ortodoksi.net 2013h.)

Kuva 6. Serafimin Divejevon luostarin kartta. (Alhim.net: Poezdka v Diveevo, 2012)

6.3.1 Luostarin vaihtoehtoiset majoitusmahdollisuudet

Hotelliin majoittumisen sijaan on mahdollista saada majoituspaikka paikalliselta perheeltä. Pyhiinvaeltajien keskuksessa on luettelo kaikista majoitusta tarjoavista henkilöistä, kuvaus heidän tarjoamista majoituspaikoista ja hinnoista. Ilmoittautumalla keskuksen saa ruokakupongin, jolla voi ruokailla ilmaiseksi luostarin trapezassa.

Suomalaiset ovat erittäin tervetulleita luostariin Tikkurila Oy:n ansiosta. Tikkurilalla ja luostarilla oli joitakin yhteisiä menestyksekkäitä projekteja, joiden takia suomalaiset

ovat suosiossa. Tiedän suomalaisia, jotka ovat saaneet luostarista parhaan mahdollisen majoituksen ja ruoan koko oleskelun ajaksi ilmaiseksi vain kansallisuutensa takia.

Luostarin ympäristöstä löytyy monia hotelleja, joiden huonehinnat ja mukavuudet vaihtelevat paljon. Majoittuminen *Северная, Severnaja hotellissa* on ilmainen niille pyhiinvaeltajille, jotka ovat vapaaehtoisia auttamaan luostarin joissakin töissä. Tässä hotellissa majoitus on hyvin yksinkertainen, tupiin mahtuu majoittumaan kerralla 25 ihmistä. Sängyt ovat kaksikerroksisia ja käymälä on ulkona. Luostarialueella sijaitsevan *hotellin Дом паломника, Dom palomnika*, huoneissa on kaikki mukavuudet. Hotellissa on kahden-, kolmen-, neljän-, kuuden-, ja kahdeksanhengen huoneita sekä pyörätuoleissa oleville omat huoneet. Hotellista löytyy myös kahvila.

6.3.2 Matkareitti luostariin

Junalla Helsingistä Moskovan pääteasemalle *Ленинградский вокзал, Leningradski vokzal*. Paikallisjunat lähtevät *Казанский вокзал, Kazanski vokzal* nimiseltä asemalta. Paikallisjunalla pääsee Арзамас, Arzamas kaupunkiin kuudessa tunnissa ja lippu maksaa noin 800 ruplaa (19,60 euroa). Arzamas-2 juna-aseman vieressä on bussiasema, josta lähtee lähes joka tunti busseja Divejevo kylään. Bussimatka kestää puolitoista tuntia.

Luostarialueella on pyhiinvaeltajien keskus, johon ilmoittaudutaan luostariin saavuttuaan. Keskuksen kautta hoituu majoitus ja sieltä on myös mahdollista varata henkilökohtainen opastettu kierros luostarialueella. Tunnin kestävän kierroksen aikana opas kertoo luostarin historiasta, arkkitehtuurista ja sen eri pyhäköistä.

6.3.3. Muita merkittäviä Venäjän ja Ukrainan luostareita

Venäjällä on monia merkittäviä luostareita. Lavra-arvonimen saaneita luostareita Venäjällä on Pietarissa vuonna 1710 perustettu *Aleksandro-Nevskaja lavra* ja *Svjato-Troitskaja Sergieva lavra* Moskovan alueella, josta oli kerrottu tässä työssä aiemmin. Muita merkittäviä luostareita on vuonna 1901 perustettu *Svjato-Ioannovskij luostari* Pietarissa, sekä Leningradin alueella sijaitsevat vuonna 1533 perustettu *Svjato-Troitskij Aleksandro-Svirskij* ja vuonna 1241 perustettu *Staroladožskij Nikolskij luostari*. Vala-

mon luostarin lisäksi Laatokalla sijaitsee myös vuonna 1393 perustettu *Konevskij Poždestvo-Bogoroditsnyi Staroladožskij Nikolskij munkkiluostari*. Uskonnollisesti merkittäviä luostareita on myös runsaasti Ukrainassa, kuten esimerkiksi *Kievo-Pešerskaja lavra*, *Svjato-Uspenskaja Požaevskaja lavra* sekä *Svjato-Uspenskaja Svjatogorskaja lavra*. (Ortodoksi.net 2012i.)

6.4 Pukeutuminen ja käyttäytyminen luostarialueella

Ortodoksisen perinteen mukaan naiset pukeutuvat kirkkoon polvien yli ylettyvään hameeseen ja hiuksia peittävään päähineeseen tai huiviin. Miehet pukeutuvat pitkiin housuihin ja olkapäitä peittävään puseroon. Nykyään monissa ortodoksisissa kirkoissa pukeutumissäännöissä joustetaan, varsinkin turistien kohdalla, mutta luostareissa tässä asiassa ollaan tarkempia. Joissakin kirkoissa ja luostareissa on mahdollista lainata hame tai huivi jumalanpalveluksen ajaksi.

Luostari on ensisijaisesti munkkien ja nunnien koti, joihin vierailta on mahdollista tulla tutustumaan. Luostarialueella liikkussa ja ollessa on osoitettava kunnioitusta koko luostaripiiriin kuuluvaa aluetta ja sen asukkaita kohtaan. Luostarialueella olevissa kirkoissa ei saa yleensä jumalanpalveluksien aikana valokuvata eikä häiritä toiminnallaan jumalanpalveluksen toimittamista. Luostarissa tulee välttää kovaäänistä keskustelua ja käyttäytyä muutenkin hillityllä tavalla.

Luostarin munkkeja tai nunnia ei saa turhaan häiritä, kysymyksissä voi kääntyä papiston puoleen. Luostarissa asuvaa pappia, joka on myös munkki, kutsutaan pappismunkiksi. Papin tunnistaa kaulassa roikkuvasta rististä. Puhuteltaessa pappia käytetään ainoastaan puhuttelunimeä *isä* (ven. *otets*). Jos papin nimi on tiedossa, niin silloin puhutellaan nimellä, esimerkiksi *isä Johannes*, *isä Sergei*. Monet osallistuvat luostareissa myös synnintunnustuksille, jonka suorittavat papit. Synnintunnustuksella tulisi käydä aina ennen ehtoolliseen osallistumista ja tätä edellytetään myös pyhiinvaeltajilta. Ortodoksisissa kirkoissa ehtoolliselle saavat osallistua vain ortodoksit.

Luostareissa tarjottava ruoka on yleensä kevyttä kasvis- ja kalaruokaa. Paastoaikoina luostareissa ei syödä lainkaan eläinperäistä ruokaa. Isoimmissa luostareissa pyhiinvael-

tajilla on enemmän valinnanvaraa ruoan suhteen ja joissakin luostareissa tarjotaan myös liharuokia. Monissa luostareissa valmistetaan viinejä omissa puutarhoissa kasvatetuista marjoista ja hedelmistä. Luostareissa saattaa olla myös monia muita itse tuotettuja elintarvikkeita, kuten hunajaa, makeisia ja mausteita, joita on mahdollista hankkia luostari-en omista myymälöistä.

7 MATKUSTUSASIAKIRJAT

Euroopan unionissa on 22 jäsenvaltiota, joiden välisillä rajoilla ei tehdä rajatarkastuksia. Rajatarkastusten poisjääminen on EU-lainsäädäntöön kuuluvan Schengen-säännösten ansiota. Schengen-alueeseen kuulumattomiin EU-maihin tai EU:n ulkopuolelle matkustettaessa on oltava aina passi tai poliisin myöntämä henkilökortti mukana. Joihinkin maihin matkustettaessa Suomen kansalaisilta vaaditaan kuitenkin passin lisäksi myös viisumia. Venäjä ei ole ainakaan lähitulevaisuudessa liittymässä Euroopan unioniin, joten Venäjä lukeutuu niihin maihin, joihin matkustaminen vaatii passin lisäksi myös viisumin. (Ulkoasiainministeriö 2013a.)

7.1 Viisumi

Suomen kansalainen tarvitsee voimassaolevan viisumin matkustettaessa Venäjälle. Viisumi on henkilökohtainen ja määräaikainen. Viisumi antaa matkustajalle luvan rajanylitykseen ja maassa oleskeluun ja sen myöntää Venäjän konsulaatti tai suurlähetystö. Viisumin tyyppi perustuu mm. matkan tarkoitukseen esimerkiksi turismi tai työmatka ja vierailun keston. (Ulkoasiainministeriö 2013b.)

Viisumia voi hakea suoraan Venäjän suurlähetystöstä tai konsulaatista. Tällöin viisumin hakemista varten tarvitaan ajanvaraus. Mielestäni vaivattomampaa on hankkia viisumi jostakin Venäjälle matkoja järjestävästä matkatoimistosta. Hakiessa viisumia täytyy olla täytetty viisumianomushakemus, yksi passivalokuva, passi ja todistus voimassa olevasta matkavakuutuksesta. Viisumi kannattaa hankkia paria päivää suunniteltua matkaa pidemmäksi, siltä varalta, ettei viisumi joistakin viivytyksistä johtuen lakkaa matkan aikana. Venäjältä voi poistua vasta, kun viisumia on pidennetty. Normaalisti viisumin

saanti kestää reilun viikon. Vuoden voimassa olevan vuoden saaminen kestää useita viikkoja. (Matka-Majuri 2013.)

7.2 Passi

Suomen kansalainen voi käyttää passia matkustusasiakirjana kaikkiin maihin matkustessaan. Passi on myös todistus haltijan henkilöllisyydestä. Passiin merkitään vain yhden henkilön tiedot, joten esimerkiksi omaa lasta ei voi lisätä passiin vaan myös lapsella on oltava oma passi. Venäjälle matkustettaessa passin voimassaoloajan täytyy jatkua vähintään puoli vuotta matkan jälkeen. Ennen matkalle lähtöä kannattaa ottaa kopio passin kuva-aukeamasivusta ja passin viisumisivusta. Kopioiden on hyvä olla matkassa mukana siltä varalta, jos matkustusasiakirjat katoavat. Kopiot helpottavat uusien matkustusasiakirjojen saamista. (Ulkoasiainministeriö 2013c.)

7.3 Maahantulokortti

Viisumin ja passin lisäksi Venäjälle matkustettaessa ulkomaalaisen on täytettävä maahantulokortti. Matkustettaessa junalla maahantulokortin saa junasta konduktööriltä. Maahantulokorttia tarvitaan hotelliin kirjautumiseen ja viisumin rekisteröimiseksi. Mikäli maassa oleskelu kestää yli seitsemän arkipäivää, on rekisteröidyttävä Venäjän maahanmuuttoviranomaisille. Maahantulokortti täytetään kahtena kappaleena jo menomatalla, joista toinen luovutetaan Venäjän rajanviranomaisille ja toinen tulee säilyttää koko matkan ajan passissa paluumatkaa varten. Rajaviranomaiset keräävät maastapoistumiskortin pois maasta poistuttaessa. (Ulkoasiainministeriö 2013b.)

Venäjän tulliviranomaiset eivät enää vaadi tulliselvityskaavakkeiden täyttämistä. Tulliselvityskaavake on täytettävä vain siinä tapauksessa, jos mukana on huomattava summa käteistä rahaa tai arvoesineitä. Tulliviranomaisten leimoilla varustettu tulliselvityskaavake tulee olla mukana paluumatalla, jolloin tulee täyttää toinen tulliselvityskaavake. Tulliviranomainen ottaa molemmat täytetyt kaavakkeet pois paluumatalla. (Ulkoasiainministeriö 2013b.)

7.4 Tullimääräykset

Monien eläinperäisten tuotteiden tuonti Venäjälle matkatavaroissa on kielletty. Elintarvikkeita voi rajan yli tuoda kohtuullisen määrän omiin tarpeisiin. Venäjältä voi tuoda tuotteita verottomasti vain tietyn euromäärän arvosta. Jos matkustaa autolla, junalla tai bussilla arvoraja on 300 euroa. Reseptilääkkeitä saa olla mukana vain matkan keston verran tarvittava määrä ja muutama ylimääräinen annos. Lääkkeistä on oltava mukana joko apteekin antama resepti tai pakkaus, josta käy ilmi lääkkeen koostumus ja henkilön nimi, jolle se on määrätty. (Ohjeita Suomen ja Venäjän välisten Tulliliiton rajan ylittävien junien matkustajille 2011.)

7.5 Valuutta ja rahan vaihtaminen

Venäjän valuutta on rupla. Joissakin satunnaisissa paikoissa maksuvaluuttana kelpuutetaan myös dollareita ja euroja, mutta pääsääntöisesti käytetään ruplia. Ruplia on hyvä vaihtaa etukäteen ennen matkaa. Välttämättä ei tarvitse vaihtaa koko matkaan suunniteltua summaa, mutta kaiken varalta on hyvä olla paikallista valuuttaa vähän mukana jo heti Venäjälle saapuessa. Suomessa euroja voi vaihtaa rupliksi pankeissa, mutta myös junissa on rahanvaihtomahdollisuus. Venäjän ruplan arvo suhteessa euroon vaihtelee päivittäin, mutta se on ollut jo pitkään noin 40 ruplaa eli yhdellä eurolla saa noin 40 venäjän ruplaa. Venäläisen keskipalkka oli vuonna 2011 keskimäärin 570 euroa kuussa. Moskovassa keskipalkka on kaksinkertainen verrattuna Venäjän keskitasoon. (Suomen ulkoasiainministeriö 2013.)

Pietarissa on monia valuutanvaihtopisteitä, jotka on helppo tunnistaa valuutanvaihtoa tarkoittavasta tekstistä ”Обмен валюты, Obmen valjuty”. Useat valuutanvaihtopisteistä ovat auki vuorokauden ympäri. Rahanvaihdon yhteydessä vaaditaan usein esitettäväksi henkilötodistusta, passi, passinkopio tai ajokortti käy todistuksesta. Rahaa ei kannata koskaan vaihtaa kadulla, vaikka rahanvaihtokurssi olisi kuinka houkutteleva. On aina mahdollista tulla huijatuksi, mikäli vaihtaa rahaa kadulla. (Suomi-Venäjä-Seura 2013.)

Käteistä voi nostaa ruplina pankeista ja pankkiautomaateista. Suurimmissa kaupoissa ja ravintoloissa voi maksaa luottokortilla, mutta kaupungin keskustan ulkopuolella liikku-

essa on hyvä pitää mukana käteistä. Luottokorteista tunnetuin ja hyväksytyin on VISA, mutta myös MasterCard, Eurocard, Diners Club ja American Express tunnetaan. Luostarikohteet sijaitsevat usein kaupungin ulkopuolella saarella tai maaseudulla, jossa rahanvaihtomahdollisuutta ei ole. Rahaa kannattaa vaihtaa useammaksi päiväksi kerrallaan. (Suomi-Venäjä-Seura 2013.)

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Työn perimmäisenä tarkoituksena oli koota informatiivista ja tarpeellista tietoa Venäjälle omatoimisesti matkustaville pyhiinvaeltajille. Työ on pyritty rakentamaan lukijan kannalta mahdollisimman loogisessa järjestyksessä. Työn rakenne noudattaa oppaille tyypillistä rakennetta, jossa ensin kerrotaan taustatietoja ja vasta sen jälkeen itse kohteista ja niihin pääsemisestä. Työn alussa halusin pohjustaa pyhiinvaelluksen merkitystä kertomalla ensin kristinuskon historiasta, luostarilaitoksen synnystä sekä tarkemmin pyhiinvaelluksen eri muodoista ja tarkoituksista. Huomasin jo heti työn kirjoittamisen alussa, että erityisesti luostarien historiatieto vaihteli lähteiden välillä ja sen vuoksi päädyin käyttämään luostarien virallisilta sivuilta saatuja tietoja.

Pyhiinvaellus kasvattaa suosiotaan Venäjällä, tästä kertoo jo pelkästään pyhiinvaelluskohteista kertovien venäjänkielisten sähköisten sivustojen määrä. Luostarit ovat kautta historian olleet tärkeimpiä pyhiinvaelluskohteita. Valitsin tähän työhön kolme Venäjän luostaria, joita tutkin ja joista kerron laajemmin. Valitsin luostarit niiden merkittävyyden ja kiinnostavuuden vuoksi, ja sen vuoksi, koska luostarit ovat suhteellisen lähellä Suomea, jotta matkustuskyky ei nousisi liian korkeaksi. Olen itse vierailut kahdessa näistä luostarista ja todennut, että ne ovat vierailemisen arvoisia paikkoja. Todellisuudessa luostareita on Venäjällä niin paljon, että kaikista niistä kertominen olisi lähes mahdotonta.

Venäjän luostareista on saatavilla paljon mielenkiintoista tietoa luostarien omilta kotisivuilta. Lähes kaikkien luostarien kotisivut ovat vain venäjänkielisiä, mutta poikkeuksiakin on. Erityisesti isoimmista luostareista löytyy tietoa myös englanninkielellä. Tämän työn tekemisessä tiedon hankkimisen ongelmana oli lähinnä tarkoituksenmukaisen tiedon löytäminen kaikista siitä valtavasta tiedonmäärästä, joka tähän aiheeseen liittyy.

Työn etenemisen kannalta haasteellisinta oli itseohjautuvuus sekä tavoitteiden asettaminen. Työn rajaamisessa meni myös oma aikansa, kun pyrin rajaamaan työn niin, että se käsittelisi vain työn kannalta keskeisiä asioita. Kaiken kaikkiaan opin työn kirjoittamisen aikana paljon itsekin Venäjän uskontohistoriasta, luostareista ja niiden merkityksestä.

Opinnäytetyö sopii käytettäväksi sellaisenaan pyhiinvaelluskohteisiin matkustamiseen ja sitä voidaan käyttää pyhiinvaelluksesta kertovana tieto-oppaana. Opinnäytetyö antaa lukijalle konkreettista tietoa itse pyhiinvaelluskohteista, niihin matkustamisesta, majoitumisesta ja näistä aiheutuvista kustannuksista. Opinnäytetyötä voivat hyödyntää, esimerkiksi matkatoimistot, seurakunnat, kerhot, oppilaitokset tai yksityiset henkilöt.

LÄHTEET

Anttila, R. 1994. Karjalan luostarit. KR-kirjat Oy, Humppila.

Elonheimo, K. 2003. Pieni pyhiinvaelluskirja. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Gothóni R. 2000. Tuntematon pyhiinvaeltaja. WSOY. Juva.

Luukkanen, A. 2009. Muutosten Venäjä. Edita Prima Oy, Helsinki.

Matihalti, H. 2012. Luostari säteilee ympärilleen. Ortodoksinen seurakuntalehti Analogi. 4/2012.

Matka-Majuri. 2013. Viisumit Venäjälle. Saatavissa: <http://www.matka-majuri.fi/?section=Palvelut&page=Matka-asiakirjat> [viitattu 16.1.2013]

Ohjeita Suomen ja Venäjän välisten Tulliliiton rajan ylittävien junien matkustajille 2011. Ohjekirjanen saatavissa Allegro junasta.

Ortodoksi.net. 2012a. Luostarien synty. Saatavissa: http://www.ortodoksi.net/index.php/Luostari#Luostarien_synty [viitattu 30.10.12]

Ortodoksi.net. 2012b. Kilvoitus. Saatavissa: <http://www.ortodoksi.net/index.php/Kilvoitus> [viitattu 30.10.2012]

Ortodoksi.net. 2012c. Munkki / nunna luostarissa. Saatavissa: http://www.ortodoksi.net/index.php/Munkki/_/nunna [viitattu 20.1.2013]

Ortodoksi.net. 2013d. Lintulan luostari. Saatavissa: http://www.ortodoksi.net/index.php/Lintulan_luostari [viitattu 20.1.2013]

Ortodoksi.net. 2012e. Athos-vuori. Saatavissa: <http://www.ortodoksi.net/index.php/Athosvuori> [viitattu 19.3.2013]

Ortodoksi.net. 2012f. Konstantinopoli. Saatavissa:

<http://www.ortodoksi.net/index.php/Konstantinopoli>

Ortodoksi.net. 2012g. Laatokan Valamon luostari. Saatavissa:

http://www.ortodoksi.net/index.php/Laatokan_Valamon_luostari [viitattu 23.1.2013]

Ortodoksi.net. 2012h. Divejevon nunnaluostari. Saatavissa:

http://www.ortodoksi.net/index.php/Divejevon_nunnaluostari [viitattu 10.4.2013]

Ortodoksi.net. 2012i. Lavra. Saatavissa: <http://www.ortodoksi.net/index.php/Lavra> [viitattu 26.4.2013]

Palomniki. 2010a. Pravoslavnoje palomnitšestvo. Saatavissa:

<http://polomniki.ru/2009-08-01-17-27-55/697-2010-03-26-13-47-02> [viitattu 25.3.2013]

Palomniki. 2010b. Sovremennoje palomnitšestvo v Rossii. Saatavissa:

<http://polomniki.ru/2009-08-01-17-27-55/697-2010-03-26-13-47-02> [viitattu 25.3.2013]

Palomniki. 2010c. Palomnitšestvo ko svjatoi zemle. Saatavissa:

<http://polomniki.ru/2009-08-01-17-27-55/692-2010-03-26-14-04-48> [viitattu 25.3.2013]

Pyhiinvaellusmatkat. 2012. Pyhiinvaellus on. Saatavissa:

<http://esteettomyys.blogit.fi/pyhiinvaellus-on/> [viitattu 23.1.2013]

Sergiev Posad. 2013. Troitse Sergijevin lavra. Saatavissa: [http://www.sergiev-](http://www.sergiev-posad.ru/tyrizm/attraction/?ID=17553)

[posad.ru/tyrizm/attraction/?ID=17553](http://www.sergiev-posad.ru/tyrizm/attraction/?ID=17553) [viitattu 2.2.2013]

Suomen ekumeeninen neuvosto. 2010. Nunna Kristoduli: Hengellinen elämä matka-

na ja siirtolaisuutena maan päällä. Saatavissa:

http://www.ekumenia.fi/sen_esittaytyy/kevat-_ja_syyskokous/siirtolaisuus_heratti_keskustelua_senn_syyskokouksessa_28-29102010uudessa-valamos-sa/nunna_kristoduli_hengellinen_elama_matkana_ja_siirtolaisuutena_maan_paalla/
[viitattu 11.4.2013]

Suomen ulkoasiainministeriö. 2013. Yhteiskuntaolot. Saatavissa:

<http://www.finland.org.ru/public/default.aspx?nodeid=41790&contentlan=1&culture=fi-FI> [viitattu 2.4.2013]

Suomi-Venäjä-Seura. 2013. Raha ja valuutta. Saatavissa:

<http://www.venajaseura.com/palvelut-ja-projektit/venajanmatkat/hyva-tietaa> [viitattu 25.1.2013]

Svjato-Troitskaja Sergijeva lavra. 2013a. Troitskij sobor. Saatavissa:

http://www.stsl.ru/about_lavra/all/troitskiy-sobor/ [viitattu 14.4.2013]

Svjato-Troitskaja Sergijeva lavra. 2013b. Gde ostanovitsja. Saatavissa:

<http://www.stsl.ru/welcome/all/gde-ostanovitsya> [viitattu 2.2.2013]

Svjato-Troitskij Serafimo-Diveevskij monastir. 2012a. Istorija monastyrja. Saatavissa: <http://www.4udel.nne.ru/index.php?id=20> [viitattu 9.4.2013]

Svjato-Troitskij Serafimo-Diveevskij monastir. 2012b. Ikona Presvjatoi Bogoroditsy ”Umilenie”. Saatavissa: <http://www.4udel.nne.ru/index.php?id=76> [viitattu 10.4.2013]

Tampereen yliopisto. 2013. Venäjän translitterointi. Saatavissa:

<http://www.uta.fi/ltl/trans/tyokielet/venaja/translitterointi.html>

Ulkoasiainministeriö. 2013a. Suomen kansalaisen matkustusasiakirjat. Saatavissa:

<http://www.formin.fi/Public/default.aspx?nodeid=15711&contentlan=1&culture=fi->

FI [viitattu 15.1.2013]

Ulkoasiainministeriö. 2013b. Tarvittavat dokumentit ja rekisteröinti. Saatavissa: <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=71188&nodeid=15735&contentlan=1&culture=fi-FI> [viitattu 16.1.2013]

Ulkoasiainministeriö. 2013c. Pietari: matkustustiedote. Saatavissa: <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=71188&nodeid=15735&contentlan=1&culture=fi-FI> [viitattu 16.1.2013]

Valaam. 2013a. Po Valaamu. Saatavissa: <http://valaam.ru/ru/gid/> [viitattu 23.1.2013]

Valaam. 2013b. Kak dojehat. Saatavissa: http://vlaam.ru/ru/how_to_get_there/ [viitattu 23.1.2013]

Valaam. 2013c. Gostinitsy na Valaame. Saatavissa: <http://vp.valaam.ru/Hotels/> [viitattu 23.1.2013]

Valamo. 2013a. Elämä luostarissa. Saatavissa: <http://www.valamo.fi/fi/elama-luostarissa.html> [viitattu 20.1.2013]

Valamo. 2013b. Tie luostariasukkaaksi. Saatavissa: <http://www.valamo.fi/fi/elama-luostarissa/tie-luostariasukkaaksi.html> [viitattu 20.1.2013]

Valamo. 2013c. Munkkeuden asteet. Saatavissa: <http://www.valamo.fi/fi/elama-luostarissa/munkkeuden-asteet.html> [viitattu 20.1.2013]

Valamo. 2013d. Pitkä tie vihkimykseen. Saatavissa: <http://www.valamo.fi/fi/elama-luostarissa/tie-luostariasukkaaksi/pitka-tie.html> [viitattu 20.1.2013]